

ניסן הוא רומז לאצילות, שמשם כל הניסים לישראל, שהוא מהתחלת אלף בי"ח שנקרא אלף פלא, ולכן נקרא החדש הזה חדש האביב [שמות י"ג ד'], א"ב כסדרן מלמעלה למטה. אלול הוא עולם הבריאה, שכן מראש חודש אלול מתחילין ימי התשובה, ה' ראשונה שבשם היא בינה מקום התשובה, ולכן נקרא אלול איני ל'דודי ו'דודי ל'י [שיר השירים ו' ג']. שבט הוא רומז לשם הוי"ה, על שם שב"ט מושלים [ישעיה י"ד ה']. כי הוא המושל בכל, כי כולם נאחזים בסוד שם הוי"ה, שבט היינו עולם יצירה תפארת. תשרי הוא עולם עשיה, שם אדני"י, סוד תורה שבעל פה, ולכן הם אותיות למפרע תש"ר, על דרך תשר"ק, שהוא תורה שבעל פה, וכשהעולמות הם מלמעלה למטה מניסן הם סוד תורה שבכתב כסדרן, ותשרי למפרע תורה שבעל פה שם אדני"י. והנה תורה שבעל פה הוא ג"כ נסתר כמו שם אדני"י, שהרי לא נכתבה כי אם תורה שבכתב והם נקראים דברי סופרים.

קבוצת ט"ו: עשרה העקר

יבואר הגמרא (ר"ה י) חד אמר בניסן נברא העולם וחד אמר בתשרי וכו' הכלל הוא הש"י משפיע תמיד שפע ויש שהעולמות חוזרים להאי"ן דהיינו שמדבקים כוחם בהאי"ן בכדי שהבורא ב"ה יצמצם עצמו על כל אחד ואחד כפי בחינתו על דרך משל שכל התלמיד עולה לשכל הרב בכדי שעיי"ן יצמצם הרב את שכלו איך ללמוד עם התלמיד כפי שכלו והנה זה שהקב"ה משפיע זה נקרא אור ישר וזהו הרמז בניסן כו' כי ניסן הוא נקרא אביב דהיינו אלף בי"ח כסדר וזה שהעולמות מדבקים עצמם כנ"ל זה נקרא אור חזר וזה בתשרי תשר"ק באותיות להיפך ולהיכן הם הולכים ומדבקים לחכמה וחכמה הוא יו"ד וזהו תשרי תשר יו"ד האותיות תשר"ק חוזרים ליו"ד כו' והנה זה שהשכל מדבק עצמו בשורש זה הוא בר"ה בתשרי כנ"ל וזה הוא אצל הרב בחינות הריון מה ששכל התלמיד הוא דבוק לשכל הרב בכדי שהרב ילמוד עם התלמיד כבחינתו וכן למעלה כשהעולמות מדבקים עצמם כנ"ל או הוא למעלה בחי' הריון וזהו שאנו אומרים בר"ה היום הרת עולם מלשון הריון:

פני עשרה העקר

ואם האותיות ניתנו באצב"ד או בתשרי, מלי' אי בתשרי נברא העולם איז החי' חסונה הוא מסתברא לכינתו האותיות בתשרי אבל איז בניסן נברא העולם דהוא חדש האביב איז האלף חסוד יומר מסתברא להאותיות ניתנו באצב"ד

אומר ר"ח דאלו ואלו דברי אלהים חיים וזכור למיחד דמשרי עלה ממחשבה לברואה ולא נברא עד ניסן והזוהר אשכחן בפרק עושין פסין (פירוש דף י"ג י"ב) גבי אדם שעלה ממחשבה לברואה שנים ולנסוף לא נברא אלא אחד:

באור ה' פ' בראשית אוח ט"ז וזה לשונו עוד ירמוז עפ"י מה שנתקו רז"ל אחד אומר בתשרי נברא העולם וא' אימר בניסן נברא העולם, ונ"ל כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי יש לך לדעת שאמרו רז"ל שבתחלה חשב ה' לברואה העולם ואח"כ הוליא ה' מחשבתו לפועל, וכפי"ז נובל לומר כי בניסן חשב ובתשרי ילא לפועל, או להיפוך. ולשניהם יתיחס לשון בריאה בין מה שעלה במחשבתו ית' בריאה חקרא, בין כשילתה לפועל, וזוה יהקיימו דברי רבותינו יחד וכו' עיי"ש — והוא לי לפלא על גאון מובהק וקדוש כמוהו איך נעלם ממנו לפי שעה שדבריו כבר קדמוהו הבעלי חוס' בשם ר"ח במס' ר"ה דף כ"ז בד"ה "במאן מלינין" כמעט ממש באותו הלשון —

מאמר חקור רבין ספ"א פתק ז

לפי שהחוטא מאבד את העולם שנברא באותיות הוהה נתקן החדד באלפא בית"א. הנה האותיות תחלה י"עאלו למפרע קדם מלכא י"דשם תשרי לעד שבו נברא העולם י"כרבי אליעזר שכן עלה במחשבה להבראות י"במדת הדין ראה שאינו מתקיים שתף לה מדת רחמים והדור עאלו אתון י"כסדרן א' ב' נטל הקב"ה מאלו ואלו ושתף בהן י' של שמו וחתם בראשית י"לפיכך נהגו פרושין להתרות באבג"ד ובתשרי י"ובמאמר המדות אמינא מילתא בההיא דבניסן נברא העולם מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

מסכת עשרה העקר

הנה במעשה שמים וארץ איתא בזוהר פ' בראשית וכן באותיות ר"ע דעאלו אתון למפרע כסדר תשר"ק שה"ס בתחלה עלה במחשבה לבראות העולם כמדת הדין ולכסוף וכו' וה"ס החותם שידוע החותם צריך להיות מהופך כדי שאחר כך יבא כיושר כשחותם בו ונ"ל דהיינו דכס"ת בראשית ברא אלהים נרמו אמת חותמו של הקדוש ברוך הוא אבל הוא מהופך תא"מ זה מטעם שכתבתי.

סמיכת חכמים בקפא ח' צ"ב

וכנגדן הם ארבעה ראשי שנים [ראש השנה דף ב' ע"א], כי הספירות כסדרן נקראים שנים במקובלים, והם אחד בניסן, כי

מבואר בקדמונים ע"ש. והנה מבואר בתה"ז ובבעה"ט
בראשית לרעה א' בתשרי ברא א' ותי' דבתשרי נכרא
ע"ש.

יבואר כב' 20 ס' קקקק
כתי' יבואר כב' ע"ש

דרך אגב, אביא כאן הסכוד של הגאון רבי יהושע העליר, אב"ד טעלו, שהשיב באותה כת"ע לכאר דברי
הגרי"א, דברים נחמדים, ח"ל:

...מציאת עממי יהודיע כי דבריו ז"ל ממקור נאמן יצאו. ואולם ראשונה אומר כי החכם הנוכר
[צווייפעל] בפחכ"ח לא כיון יפה במאמרו המוסגר שביאר מתהפכת חומר חותם על הכליטה
השקיעה, ואין הכוונה כך. אבל הגרי"א יזכר על התהפכות הסדר מימין לשמאל, כי כשנחקק
החותם א' ב' ג', יהי נרשם בחומר הנחתם ג' ב' א' וכשנחקקו בחותם אלפא ביתא שלם מא' ועד
תיו"ו יהי נרשם בחותם כסדר תשר"ק מן תיו"ו עד א'. והנה תורה שבכתב בו סדר החותם מצדו
ית', והתורה שבע"פ בה סדר הנחתם מצדו ככתוב כי יפלא וגו' ע"פ מרות שהתורה נדרשה בהן;
וכמ"ד לא בשמים היא, אחרי רבים להטות [מבואר אצלי ברדוש אלו ואלו דא"ח], ויען כי כל
מצות התורה מקורן הוא כ"ב אותיות האלפא ביתא שהם שרשי השרשים כמש"ל בחזית נגילה
תשמחה ב"ך ככ"ב אותיות, נמצא סדר תושב"כ מא' ועד תיו"ו, וסדר תושבע"פ מן תיו"ו ועד א'.
היה עומק כוונת הלל הנשיא [שבת לא]. כשארם לו הגר שבע"פ אינו מאמינך ומחר אפיך ל"י כו'
דע"פ נמי סוכך עלי, והוא ג"כ כוונת האיכא דאמר [שם קה]. אנכי למפרע שרבנן דרשי ביושר
על תושב"כ. וא"ד דרשי למפרע בהיפך על תושבע"פ, ולכן שינו באיכא דאמר מנעמה לנאמנין,
יען תושבע"פ צריכה ביותר לנאמנות המעתיקים, וכאשר יתחברו יחד תושב"כ עם תושבע"פ,
החותם והנחתם, הנותן והמקבל, הא"ב והתשר"ק יתהיה ציווף א"ת כ"ש ג"ר ד"ק המבואר בשבת
[קד]. ואולם אותיות מנצפ"ך יען צופים אמרום אינם מתהפכות אף בתושבע"פ והולכות ביושר
הסתופות עם הכפופות והפשטות עם הכפופות, ונגד כ' הוא כ' ונגד מ' הוא מ' כו' וכן
המצות החלויות בהן.

ולא מלכי הרצאתי מילין, אבל כל זה נמצא כוזה חדש שיר השירים ד' אמ"ד שנת תס"א
דף גב: ד"ה כתיב וברא וצ"ל שם וכל את הנוקבא קרי לכל את דדוכרא כו' ברא
דא"ת ב"ש אתתקנ, ושם ד"ה מישרים אהכוך אילון שאר אתיין דאשתאור כו' מנצפ"ך
דלית בכל אתיין דאקרון מישרים כו' אילן ע"ש באורך, והן הן דברי הגרי"א והן הן דברי
הז"ח ותו לא מדי.

קובץ צפון ה' כ"ב ס' קקקק
כתי' יבואר כב' ע"ש

בכמ"ד ותחומא פ' קח² ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, ובחזית (ע"פ זה) אלו
ששים מסכתות של הלכות. ובקאנטי הביא שמה שארז"ל שחן מיני חמרא, כוונתם על
ששים מסכתות.

הנה לפנינו הם ס"ג מסכתות (הדעים י"א מסכתות, מועד י"ב, נשים ד', נויקין י', קרשים י"א, שהיה
י"ב). והסמ"ג נתן סימן עליהם ולכך יהי ג"ס בהם, וגם באם נחשוב כולא נויקין לחדא², הנה
הם ס"א מסכתות, ע"י במפרשים, מה שיישבו כזה.

ומציאתי בכתבי הגרי"א ז"ל שכתב ידוע שתורה שבכתב ותושבע"פ הם נגד כ' שמות,
הרי"ה, אדנ"י, ולכן הכי"ד כתבי קדש עם שני לחוח הברית, הם כ"ו כמספר שם הרי"ה כ"ה,
והמשנה שהוא התורה שבע"פ הם ס"ה מסכתות כמספר שם אדנ"י (שפסכה כלים שהיא לי פרקים
כמו נויקים⁶ ורא ג"כ נחלקה לז' כב, וכמ"ש בתוספתא רכלים, כ"ך, כ"ס, כ"כ). אלא שש' מהם נגד נ"י
של שם אדנ"י (ג' הלכות) הם של הלכות, לבאר דיני התורה שבכתב, וה' מס' הם נגד א"ד
משם הגיל, הם הכל מדרבנן, ס' א"ד יעלה מן הארץ, שאינם מיוסדים על דיני התורה
שבכתב, הם מס' דמאי⁷, עירובין⁸, מגילה⁹, עדיות¹⁰, ידים¹¹. והנה בס' מסכתות של הלכות
המבארים התורה שבכתב נמצא חצי"ב פרקים. ונ"ל בס"ד לחת רמו וסימן עליהם עפ"י
משרו"ל¹² לא כרח הקדביה בריח עם ישראל אלא על תורה שבע"פ וז"ל הם מסכתות הגיל שהם
מסחור התורה שבכתב שלא ניתנו לוחלם כמ"ש ע"פ [1] אכתוב לו רובי תרוי כמו ור נחשבו שוא¹³ כי על פי
הדברים האלה גר, ע"ל פ"י הדבריים האליה גימט' מספר תצ"ב, וכן שימ"ה בפיה"ם גימט'
תצ"ב. שיל"4. וע' בליקוטי הגרי"א ז"ל דבר נפלא על חשבון החקק"ד פרקים שבששה סדר
משנה (הוספדים שכתבו סימנים על חשבון הפרקים אן הסימנים הולמחם). ול"ג סימן פשוט המנהג
הטרה (ויקרא כ"ד) גימט' חקק"ד.

בכמות ה' כ"ב ס' קקקק
כתי' יבואר כב' ע"ש

ח"ס מ"ש הטוד (א"ר)
סי רפ"י שהגאולה העתידה היא בסוד תשר"ק, והיינו
בזכות למד תושבע"פ. וכמשח"ל (לקוט השע ח') אין
הגליות בגי"ם מתכנסות אלא בזכות משניות שנאמר
גם כי יחננו הגי"ם עתה אקבצם.

3
23
יבואר כב' ע"ש

ואולי בזה הוא דפלו' ר"א ור"י שם בריה דר"א ס"ל דאין כתי' נגאלין אלא
כתשובה ולפי"ז שפיר דס"ל דעתידין לינאל בתשרי דתשרי עידן תשובה הוא
ובאותו חודש נתכפרו בניי על הטא העגל ועשרת ימי תשובה הרי שמם
מורה עליהם שהם מיוחדים לתשובה וכל אדם מחוייב או לשוב בתשובה
שלימה לפני השי"ת קודם שבא יום הגדול והנורא יוה"כ, ומקרא מלא כתיב
כפר' אחרי לפני ה' תטהרו. וכן כתיב בישעי' פניד דרשו ה' בהמצאו ואתא
כר"ה (יח). דאלו עשרה ימים שכין ר"ה ויוה"כ. וע"י כרמ"א כתי' תרע עיי"ש
והשתא דתשרי הוי זמן תשובה יתכן שפיר דהוי נמי זמן נאולה דהרי לדידי'
כתי' תשובה שנאל.

אולם שיטת ר"י דנגאלין גם כלי תשובה ונגאלין ספאת צער הגלות דדיו
לאבל שיעמוד כאבלו ולהכי ס"ל דכמו דבניסין נגאלו ממצרים אף שלא עשו
תשובה והיו משוקעים כסומאת מצרים (וע"י בילקוט ראובני כפר' בשלח
דבשעת קריעת ים סוף אמרו מלאכי השרת הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז
ומבואר שעדיין לא הגיעו למדרגה של יראה ואכונה בה) כן עתידין לינאל
בניסן דדיו לאבל שיעמוד כאבלו. וזה כבר זמן כבר שהגאון המובהק
מהר"ר נדלי' שור צ"ל אמר לי שדברי נכונים הם וכפדומה לו שכצעירתו
שמע כן בשם כ"ק האדמו"ר מרוזין צ"ל.

24
יבואר כב' ע"ש

שאלו לחכמה נפש החוטא מה דינה, השיב, הטאים הדין
רעה. שאלו לתורה נפש החוטא מה דינה, ענתה, יביא קרבן וכפר. שאלו לנבואה נפש
החוטא מה דינה, השיב, נפש החוטא היא תמות. שאלו להקב"ה נפש החוטא מה דינו, אמר להם
יעשה תשובה ותכפר לו. אמר רבי פנחס טוב דרש ה', למה הוא טוב, שהוא ישר. למה הוא ישר
שהוא טוב. על כן יורה חטאים בדרך, שמורה להם דרך לעשות תשובה.

25
יבואר כב' ע"ש

כמוכ"ן ה' הוא לעולם, אשר הנהגה של חסד שאינה מכח התעוררות מצד האדם
יש בה שינוי מסדרו של עולם. בכ"ן יש להראות לדברי הארז"ל, בספר
פרי עץ חיים, שער הסליחות פרק י', המראה לחילוק בסדר הפיוטים של תפלות
טל וגשם, שאצל גשם הפיוט הוא על פי אותיות אבג"ד כסדרן, זכור איב וכר בירכתו
וכ' גינתו וכ' ד'רשתו וכ'ו, ואצל טל על פי אותיות תשר"ק. טל ת"ן וכ' שיתנו
וכ' ר"וב דגן וכ' ק'ומם וכ'ו, עי"ן שם. והדברים מכוונים עם האמור, הגשם הבא
ע"י התעוררות התחתונים הריהו כסדר הנהגת הבריאה, לעומת זה הטל בא מצד
החסד בלי התעוררות ובכ"ן הריהו שלא כסדר, ולכן התפלה אודותיו מיוסדת ע"פ
אותיות תשר"ק.